

Georgia O'Keeffe: *Black Mesa Landscape, New Mexico / Out Back of Marie's II (Black Mesa látkép, Új-Mexikó / Marie háza mögött II.)*, 1930, olaj, vászon, 61,6 × 92,1 cm, Georgia O'Keeffe Museum, Santa Fe
© Georgia O'Keeffe Museum

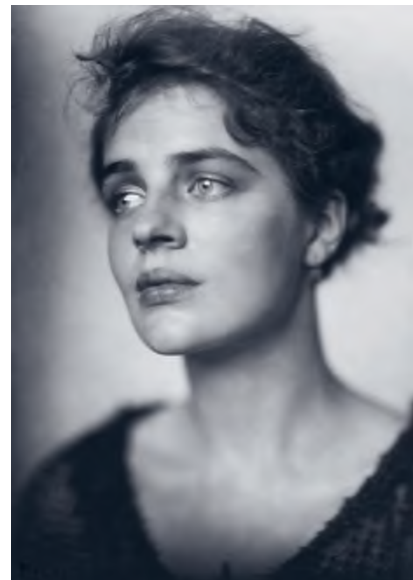
MI VAN A DOMBON TÚL?

Ha valaki látott már fényképet Georgia O'Keeffe-ről, akkor rá gondolva biztosan nem csak szuperközeliben ábrázolt virágrészletei, a New York-i utcák sziluettjeit és fényviszonyait megörökítő festményei, valamint új-mexikói tájakat és motívumokat ábrázoló művei jutnak eszébe. Az 1887-ben hétgyerekes család második lányaként született O'Keeffe ruhatára hasonlóan ötletes és sziluettekre fókuszáló volt, mint festményei. Minimalista, izgalmas körvonalú, díszítetlen és kényelmes ruhái, csodás kalapjai és fejkendői, hátrafogott haja irigylésre méltó változatlansággal jellemezték megjelenését. Ugyanúgy, ahogyan egészen haláláig aktívan alkotott – még akkor is, amikor romló látása miatt asszisztensek segítségével, emlékezetből rajzolva volt csak képes erre –, öltözködése sem változott. A 20. század egyik legismertebb és leginkább elismert művésznének most a Thyssen-Bornemisza múzeum kiállítótéerein rendeztek életmű-kiállítást. Ezen a jól ismert művek mellett láthatjuk korai, West Texasban készített absztrakt szénrajzait is – azokat, amelyeket postán küldött el egy New York-i barátjának, aki pedig nem másnak, mint a híres fotográfusnak és galeristának, Alfred Stieglitznek mutatta meg őket. A levél eredménye

egy 1916-os New York-i egyéni kiállítás és idővel egy Stieglitz és O'Keeffe között kötött házasság lett. O'Keeffe egyike azoknak, akiket már életükben elismertek – az 1920-as évekre a legtöbb művészet iránt érdeklődő ismerte nevét, a kritikusok pedig pozitív hangvételű írásokban számoltak be munkáiról. 1929-ben látogatott először Új-Mexikóba, az elkövetkező évek nyarait pedig lehetőség szerint mindig itt töltötte, annyira inspirálta a táj és a növényvilág. Stieglitz halála után néhány évvel, 1949-ben végleg ide is költözött, és itt alkotott tovább. Barátai szerint művészete és személyisége leginkább egy a természetben sokat barangoló O'Keeffe szájából gyakran elhangzó kérdéssel írható le: mi van a dombon túl? Azoknak pedig, akik kíváncsiak Georgia O'Keeffe Új-Mexikójára, külön ajánlom Paul Auster *Az illúziók könyve* című regényét, amelynek fiktív némafilm-rendező főhőse, Hector Mann életének egy bizonyos meghatározó pontján éppen Új-Mexikójába menekül – hogy ott éljen tovább, persze távol és függetlenül a nála sokkal intenzívebb szociális és kreatív életet folytató Georgia O'Keeffe-től. (Szilágyi Róza Tekla)

Georgia O'Keeffe, Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid, 2021. augusztus 8-ig

NÉZZÜNK EGYMÁSRA!

Frieda Riess: *Rosamond Pinchot*, 1920–1930

Nézz rám! – szólít fel a huszonnégy női portrét bemutató kiállítás címe. Felkapom a fejem, várom a vaku villanását, a fényképezőgép kattánását. Akár rólam is készülhetne a portré. De most másról van szó: száz évet utazunk visszafelé az időben, és a húszas évek Berlinjében készült portréfotók sokféleségét fogjuk szemügyre venni. Konvencionális és modernista, művészi és kísérleti portrékat láthatunk kollázsokkal vegyesen a Berlinische Galerie kiállításán. A kiállítás online verzióját pedig akár azonnal megtekinthetjük.

A legtöbb berlini fotóstúdiót nők vezették – a legkeresettebbek az éjjel-nappal mozgalmas Kurfürstendammon voltak színes boltok, butikok, kávézók között. Frieda Riess stúdiója például egészen a művészek és általában a berlini intelligencia legfőbb találkozóhelyének számító Romanisches Café mellett, állandó klientúrát és inspirációs forrást kapva onnan. (A Romanisches Haus aztán egy második világháborús bombázás során teljesen megsemmisült.)

A fotók szereplői között a húszas évek ünneplott divái is feltűnnek, történetükkel együtt: tanulmányozhatjuk Anna May Wong arcát (Steffi Brandl fotója, 1928), aki Hollywood első távol-keleti származású színésznője volt, de hamar megelégedte az amerikai filmipar raszizmusát, és Berlinbe menekült. Vagy Rosamond Pinchot törekénységét (Frieda Riess fotója, 1920–1930), aki már akkor egy mai színésznőceleb életét élte, de harminchárom éves korában maga mögött hagyott hírnevet, válást, két gyereket, az egész földi világot – vajon ez is az arcára van írva?

További érzékeny témákkal is szembe-sülünk: magány, erőszak és alkohol, a korra jellemző társadalmi, politikai körülmények – mint az életet alapjaiban meghatározó tényezők – is sorra megjelennek néha egészen meglepő formában. Vessünk csak egy pillantást Marta Astfalck-Vietz és Heinz Hajek-Halke *Suicide in Spirit* (Öngyilkosság alkoholban, 1927) képére, mely a negatívok egymásra hívásával készült.

Az online nézhető portrékba bele is nyúlhatunk, így talán még jobb is, mint ha épp ott állnánk a terem falai előtt, a néha annyira más világnak tűnő Berlinben. A részleteket szemlélve átélhetjük: itt is, ott is emberek élnek, ezerféle történettel és arccal, akár száz évvel ezelőtt, akár napjainkban – esendőségünk pontosan ugyanaz. (Zelei Bori)

Schau mich an! Frauenporträts der 1920er Jahre (Nézz rám! Női portrék az 1920-as évekből), Berlinische Galerie, Berlin, 2021. augusztus 2-ig

FLORIDA, A RUHAPARADICSOM

Amikor a Lilly Pulitzer-márka szabadidős ruhái az 1960-as évek elején, még családi vállalkozásként megjelentek a divatvilágban, szemet gyönyörködtető, szeszélyes mintáik azonnal felismerhetővé tették őket – a kollektciók sikere az egyszerű szabás mellett épp ezeknek a furcsa, bohém mintáknak volt köszönhető. Legtöbbjüket Suzie Zuzek (Agnes Helen Zuzek de Poo, 1920–2011) tervezte a Key West Hand Print Fabrics munkatársaként: ugyanis Pulitzer 1962 és 1985 között, vagyis abban az időszakban, amikor a nevét viselő cég tulajdonosa és vezetője volt, a legtöbb textíliát tőlük szerzte be. Zuzek és Pulitzer útjai 1962-ben keresztezték egymást először, amikor Pulitzer elrepült Key Westbe, mezítláb bevonult az üzem mintaboltjába, egy szatyornyi szövetet dobott a pultra, és azt kérdezte: „Ezek a te szaraid?” Azonnal rendelt is belőlük háromszáz métert. Aztán Palm Beachre visszatérve felhívta a céget, hogy inkább háromezret szeretne. A klasszikus sportruházat és a játékos, eklektikus minták váratlan kombinációja jellegzetes amerikai stílust hozott létre, amelynek elterjesztésében az egykori first lady, Jacqueline Kennedy is kulcsszerepet játszott. Zuzek (aki 2. világháborús katonai szolgálata után a brooklyni Pratt Institute-ban tanult textiltervezést, és a férje miatt költözött Floridába, de tőle hamarosan elvált) a mitikus lényektől kezdve a kozmológián át a Florida Keys szigetcsoporthoz terjedő motívumokból merített inspirációt. A trópusi virágok vibráló, élénk árnyalatai mellett állatábrázolásai-

ban a finom barna, okkersárga és szürke harmóniakat is alkalmazta. Terveit a Pulitzer-kollekcióknál inkább a márka védjegyévé vált élénk, tobzódó színekben használták.

A cég archívumát elveszítettnek hitték, azt lehetett gondolni, hogy amikor az eredeti Lilly Pulitzer cég 1984-ben csődöt jelentett, kidobták az egészet, de szerencsére néhány évvel ezelőtt egy régi raktárépület padlózata alól előkerült az egész anyag, köztük Suzie Zuzek csodálatos, invenciózus „szarai-val”. (Lépcold Zsanett)

Suzie Zuzek for Lilly Pulitzer: The Prints That Made the Fashion Brand (Suzie Zuzek Lilly Pulitzer-nek: a minták, melyek divatmárkát teremtettek), Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum, New York, 2022. január 2-ig

Suzie Zuzek *Tropical Harvest* (Trópusi szüret) című mintaterve, amelyet később a Lilly Pulitzer cég használt fel, 1973. november 5., ecset, akvarell, toll, fekete tinta, grafit, papír, 383 × 282 mm, Cooper Hewitt, Smithsonian Design Museum, New York
Fotó: Matt Flynn © The Original I.P. LLC.